

Sisäministeriölle

Viite

Lausuntopyyntönne 16.5.2018, SM1814899, SMDno-2016-1584

Asia

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Sisäministeriön maahanmuutto-osasto on lausuntopyynnössään pyytänyt lausunnonantajia kiinnittämään erityistä huomiota lakiesityksestä seuraaviin muutoksiin *koskien tiedonsaantioikeuksia tilanteissa, joissa oikeus on aiemmin perustunut rekisterinpitäjän oikeuteen, mutta oikeus lakkaa rekisterinpitäjiä koskevien muutosesitysten johdosta*. Lisäksi maahanmuutto-osasto on pyytänyt lausunnonantajia kiinnittämään huomiota lakiesityksessä *tiedonluovutusta koskevasta yleisestä sääntelytavasta seuraavaan tarpeeseen tarkistaa lausunnonantajien omien tiedonsaantioikeuksien kattavuus maahanmuuttohallinnolta*. Mainittuihin seikkoihin liittyen Helsingin hallinto-oikeus haluaa kiinnittää huomiota seuraaviin seikkoihin:

Voimassa olevaa ulkomaalaisrekisteristä annettua lakia muutettiin 1.9.2016 voimaan tulleella lainmuutoksella (647/2016), jolla ulkomaalaisrekisteristä annetun lain 3 §:ää muutettiin siten, että myös alueelliset hallinto-oikeudet ja korkein hallinto-oikeus määriteltiin rekisterinpitäjiksi. Muutosta koskevan hallituksen esityksen (HE 32/2016 vp) yleisperusteluiden mukaan korkeimmalla hallinto-oikeudella ja alueellisilla hallinto-oikeuksilla on viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 29 §:n nojalla oikeus saada myös Maahanmuuttovirastolta ulkomaalaisrekisterissä olevat, käsiteltävänä olevassa ulkomaalaista koskevassa asiassa tarvitsemansa salassa pidettävätkin tiedot. Esityksessä todettiin kuitenkin, etteivät alueelliset hallinto-oikeudet ja korkein hallinto-oikeus voineet silloisen voimassa olleen lainsäädännön nojalla kuitenkaan saada tarvitsemiaan tietoja ulkomaalaisrekisteristä teknisen käyttöyhteyden avulla. Mainitusta syystä esityksessä esitettiin korkeimman hallinto-oikeuden ja alueellisten hallinto-oikeuksien lisäämistä rekisterinpitäjiksi, jolloin niillä olisi oikeus pitää ja käyttää rekisteriä automaattisen tietojenkäsittelyn avulla.

Henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa annettavassa laissa ei ole enää määritelty alueellisia hallinto-oikeuksia ja korkeinta hallinto-oikeutta rekisterinpitäjiksi. Koska hallinto-oikeudet eivät käsittele ulkomaalaisrekisterissä henkilötietoja sellaisessa roolissa, että niiden tulisi olla ehdotuksessa tarkoitettulla tavalla rekisterinpitäjiä, ei Helsingin hallinto-oikeus näe tarpeellisenä hallinto-oikeuksien määrittelemistä rekisterinpitäjiksi. Hallinto-oikeudet kuitenkin käyttävät ulkomaalaisrekisteriä muutoksenhakuasioita ratkaistessaan siten, että muutoksenhaun alaiseen asiaan liittyvät asiakirjat ja muutoksenhakijaa koskevat muut asian ratkaisemisen kannalta välttämättömät ja tarpeelliset

tiedot ovat luettavissa ulkomaalaisrekisterissä. Jatkossa sähköisen asioinnin edelleen laajentuessa tarkoituksena on, ettei Maahanmuuttovirasto enää toimittaisi valituksenalaisen asian asiakirjoja ja muita asian ratkaisemisen kannalta välttämättömiä ja tarpeellisia tietoja hallinto-oikeuksille ja korkeimmalle hallinto-oikeudelle muutoin kuin sähköisesti, mikä tarkoittaa paitsi valitusasiakirjojen toimittamista sähköisen liittymän kautta myös lukuoikeuksia Maahanmuuttoviraston ylläpitämään rekisteriin.

Tämän vuoksi Helsingin hallinto-oikeus pyytää kiinnittämään huomiota siihen, onko hallinto-oikeuksien oikeus tekniseen käyttöyhteyteen turvattu jatkossakin ilman, että siitä on erikseen säädetty nyt annettavassa tai hallinto-oikeuksia ja korkeinta hallinto-oikeutta koskevissa omissa laeissa. Hallituksen esityksestä ei ilmene selkeästi, onko tämän tarpeen katsottu riittävässä määrin toteutuvan henkilötietojen luovuttamista koskevan 13 §:n ja/tai edellä mainitun ulkomaalaisrekisteriä koskeneen lainmuutoksen (647/2016) yhteydessä muutetun hallinto-oikeuslain 21 §:n tai muun säännöksen nojalla erityisesti, kun otetaan huomioon, että ulkomaalaisrekisteristä annetun lain muutoksen yhteydessä erillinen sääntely tuomioistuinten osalta nähtiin tarpeelliseksi.

Lausunnon on valmistellut hallinto-oikeustuomari Pirita Pesonen.

Ylituomari Liisa Heikkilä